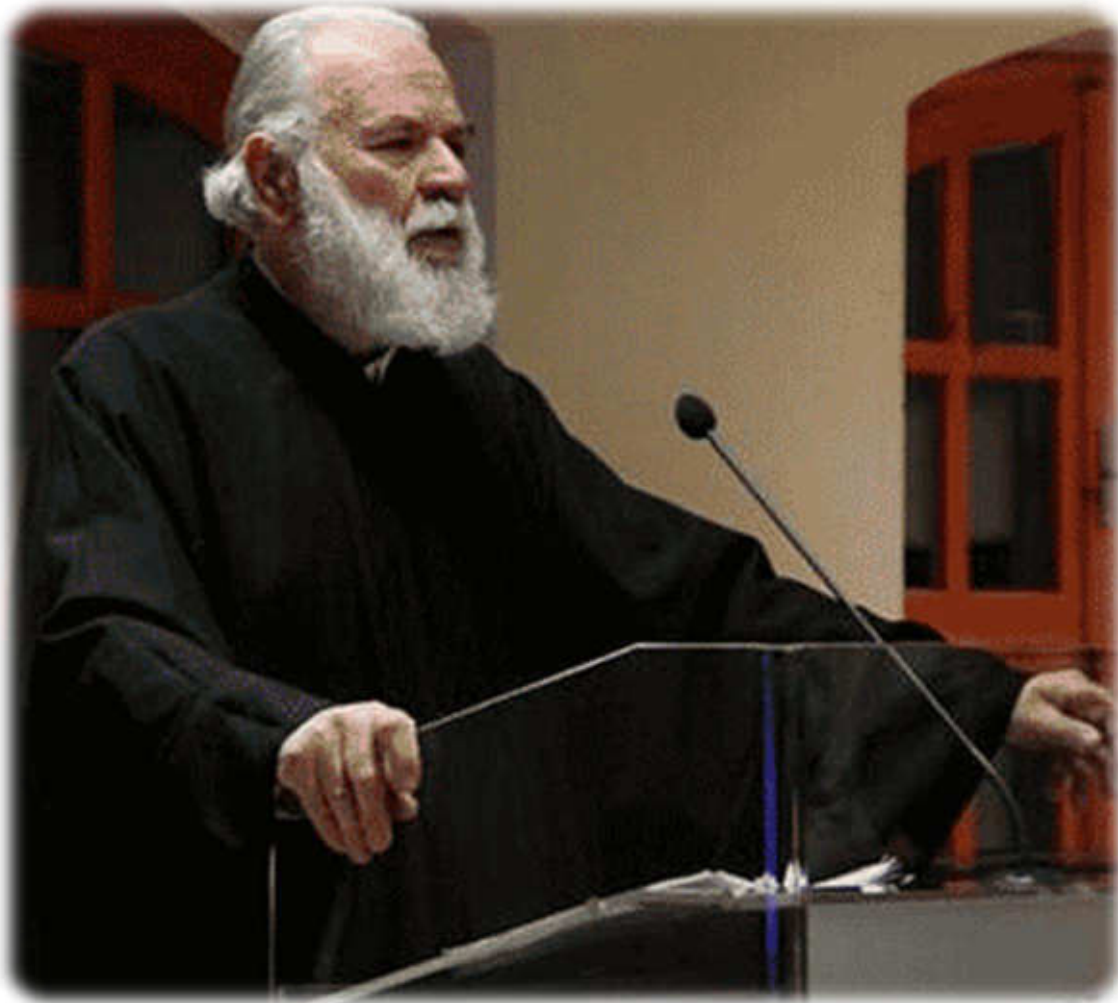

Θρησκευτικές προπαγάνδες στὸν ὑπόδουλο Ἑλληνισμό

π. Γεώργιου Μεταλληνού, Ὁμότιμου Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἀνατολή μένοντας πιστή, παρὰ τὶς ἱστορικές περιπέτειές της (ἀραβοκρατία, λατινοκρατία, τουρκοκρατία) στὴν ἀρχαία ἐκκλησιαστική παράδοση, ἔγινε μετὰ τὸ σχίσμα ὁ κύριος κατακτητικὸς στόχος τῆς Δύσεως, καὶ κυρίως τῆς Παλαιᾶς Ρώμης.

Ἡ ὑποταγὴ τῆς Ἀνατολῆς, κυρίως μετὰ τὸ σχίσμα, ἐντάχθηκε στὶς βασικὲς προτεραιότητες τοῦ Παπισμοῦ γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀφομοίωση τοῦ τμήματος ἐκείνου τῆς Χριστιανοσύνης, ποὺ μὲ τὸν τρόπο ὑπάρξεώς του ἀναιροῦσε (καὶ ἀναιρεῖ), τὴ δυτικὴ ἀλλοτρίωση. Στὴν ἀσυγκράτητη παπικὴ (ἀργότερα καὶ προτεστάντικὴ) ἐπιβουλή ἢ Ἑλληνικὴ Ἀνατολή θὰ συνειδητοποιήσει ὅτι τὸ «δυτικὸ ἀπέναντι», μὲ τὸ ὁποῖο ἐπὶ αἰῶνες θὰ ἀντιπαλεύει, εἶναι περισσότερο δυσπολέμητο ἀπὸ τὸ «ἀνατολικό», ἀφοῦ ἀπειλοῦσε ὄχι τὰ σώματα, ἀλλὰ τὴν ἴδια τὴν ψυχὴ, κατὰ τὸν Πατροκοσμᾶτὸν Αἰτωλό.

Ανάλογα με τη στάση τους απέναντι στην Όρθοδοξία οι Έλληνες θα διαιρεθοῦν, άμέσως μετά τὸ τελικὸ σχίσμα (1054), σὲ «ένωτικούς» (φιλοδυτικούς) καὶ «άνθενωτικούς» (άντιδυτικούς).

Ένωτικοὶ ἦσαν κυρίως οἱ διανοούμενοι καὶ οἱ πολιτικοί. Οἱ πρῶτοι ταυτίζονταν στὶς θεωρητικὲς τους άναζητήσεις με τὸς δυτικούς όμοτέχνους τους, ένῶ οἱ δεύτεροι υπέκυπταν στὴν πολιτικὴ σκοπιμότητα (προσδοκία βοήθειας). Οἱ φιλενωτικοί, δεμένοι ιδεολογικά με τὴ Δύση καὶ πιστεύοντας στὶς υποσχέσεις της, ἦσαν πάντα πρόθυμοι νὰ μειοδοτήσουν στὰ θέματα πίστεως. Ἡ δουλικὴ ὅμως στροφὴ πρὸς τὴ Δύση, ὡς μανία έκδυτικισμοῦ –έξευρωπαϊσμοῦ, συντηρούμενη στὸν χῶρο τῶν διανοομένων, θὰ κορυφωθεῖ τὸν 18/19ο αἰῶνα με τὸ κῦμα τοῦ έλληνικοῦ διαφωτισμοῦ.

Παράλληλα ὅμως με τὴ «μετακενωτικὴ» προσπάθεια τῶν ένωτικῶν – εύρωπαϊστῶν κινήθηκε καὶ ἡ ἴδια ἡ «Δύση» πρὸς τὴν Άνατολή, ὅχι μόνο άνταποκρινόμενη στὶς προσκλήσεις, αλλά καὶ σπεύδοντας νὰ καλύψει τὰ ύπαρκτὰ ἢ καὶ κατασκευαζόμενα κενά. Σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς δουλείας (Λατινοκρατίας / Ένετοκρατίας καὶ Τουρκοκρατίας) πρῶτα οἱ παπικοὶ καὶ μετὰ οἱ προτεσταντικοὶ έπεκτατικοὶ μηχανισμοὶ άναπτύσσονται στὸν ιστορικὸ έλληνικὸ χῶρο, δημιουργῶντας σφύζουσες δυτικὲς έστίες, ἄψογα ὀργανωμένες, πού θὰ λειτουργοῦν ὡς κοινωνικοὶ πνευματικοὶ καταλύτες στὴν έμπερίστατη έλληνικὴ πραγματικότητα, κατεργαζόμενοι μεθοδευμένα τὸ δυτικότροπο κοινωνικοϊδεολογικὸ μετασχηματισμὸ της. Ὅχημα τῆς παπικῆς καὶ προτεσταντικῆς προπαγάνδας θὰ εἶναι ἡ ιεραποστολή (mission). Οἱ δυτικοὶ Μισσιονάριοι νόθευσαν τὴν έννοια τῆς Χριστιανικῆς «ἱεραποστολῆς», κάτι κοινὸ στὸ δυτικὸ κόσμο, στὸν ὁποῖο ὁ θρησκευτικὸς χῶρος θὰ συμμετέχει πρόθυμα στὴν άποικιοκρατικὴ πολιτικὴ, υπηρετῶντας τὰ συμφέροντα τῶν δυτικῶν πολιτικῶν δυνάμεων, στὶς ὁποῖες άνήκει καὶ σήμερα ὁ Παπισμὸς (Κράτος Βατικανοῦ).

Η ΠΑΠΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

Ἦδη ἀπὸ τὴν έναρξη τῆς Φραγκοκρατίας (1204) τὸ παπικὸ στοιχεῖο εἶχε άπλωθεῖ στὶς έλληνόφωνες περιοχές φθάνοντας σὲ πολλὰ σημεία νὰ εἶναι τὸ συμπαγέστερο πληθυσμιακὸ στοιχεῖο (Χίος, Κυκλάδες, Έπτάνησα, Κρήτη). Τὴν λατινικὴ ύπονόμευση στὴν έλληνικὴ πραγματικότητα εύννοοῦσε ἡ προνομιακὴ θέση τῆς λατινικῆς Έκκλησίας στὶς φραγκοκρατούμενες ἢ ένετοκρατούμενες περιοχές. Ἡ ὅλη προσπάθεια έκινεῖτο στὸ πλαίσιο, πού καθόριζαν οἱ άκόλουθες ιστορικὲς σταθερές: ἡ καθολικὴ διαφοροποίηση ἀπὸ τὴν έλληνικὴ Άνατολή, ἡ έντονη προκατάληψη γιὰ τὸ

ρωμαϊκό (ὀρθόδοξο κόσμο), θεμελιωμένη στήν πολιτική τοῦ Καρλομάγνου καί τῶν διαδόχων του, καί ὁ ἄσβεστος πόθος γιά ὑποταγή καί ἀπορρόφηση τῆς «βυζαντινῆς» αὐτοκρατορίας (ὄριακοὶ σταθμοί: 1204 καί 1439). Ἡ στάση τῶν Λατίνων ἔναντι τῶν Ὀρθοδόξων προσδιορίστηκε ἀπό τή Δ΄ Σύνοδο τοῦ Λατερανοῦ (1215: ἰδεολογική θεμελίωση τῆς Οὐνίας) καί τίς (οὐνιστικές) ἀποφάσεις τῆς Συνόδου τῆς Φλωρεντίας (1439). Ἡ στρατηγική τακτική τῆς Ρώμης συνοψιζόταν στό δίπολο: προσηλυτισμός (ὑποταγή) ἢ διώξεις κάθε εἴδους. Χαρακτηριστικότερη ἐφαρμογή, ἡ περίπτωση τοῦ μαρτυρικοῦ Πατριάρχη Κυρίλλου Λούκαρη.

Στά 1622 ἰδρύεται ἡ *Sacra Congregatio de Propaganda fide*, ὁ πρῶτος στήν ἀνθρώπινη ἱστορία μηχανισμός ἰδεολογικῆς προπαγάνδας καί μεθοδικῆς «πλύσεως ἐγκεφάλου» τῶν μαζῶν (Χρ.Γιανναράς).

Ἡ μεγάλη ἐξόρμηση τῆς Ρώμης ἔγινε τὸ 16ο αἰῶνα. Ἐμπνευστής ὁ καρδινάλιος Bellarmino (1542-1621), γνωστός διότι ἔριξε τὸν Giordano Bruno στή πυρὰ καί πρωτοστάτησε στήν καταδίκη τοῦ Γαλιλαίου. Αὐτὸς ὑποστήριξε ἀνοικτὰ καί εὐρύτατα τοὺς μισσιοναριοὺς τῆς Ρώμης.

Πρωτοστατοῦν τὰ μοναχικὰ τάγματα, ποὺ ἀναδεικνύονται σὲ ἀκαταμάχητες μισσιοναριστικὲς δυνάμεις. Ὁ δυτικὸς μηχανισμὸς ἀπὸ τὰ τέλη τῆς πρώτης χιλιετίας ἔχει πιά ἀλλοτριωθεῖ χάνοντας τὸν ἀρχαῖο ἀσκητικὸ χαρακτήρα του. Οἱ μονές γίνονται «τάγματα», δυνάμεις δηλαδὴ κρούσεως στή διάθεση τοῦ Πάπα. Στήν Ἀνατολή δροῦν Δομινικανοί, Καπουτσῖνοι, Φραγκισκανοί, Ἰησουίτες. Πέρα ἀπὸ τὴν προπαγανδιστικὴ τους δράση θὰ ἐπιδοθοῦν καί σὲ κυνήγι ἐλληνικῶν χειρογράφων, λεηλατῶντας τίς ὀρθόδοξες μονές. Βέβαια, τὸ πρόσημα ἦταν ἡ σωτηρία τῶν Χριστιανῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀπὸ τὸν ἐξισλαμισμό, ἀλλὰ ὁ στόχος αὐτὸς συνδυαζόταν μὲ τὴ μεταστροφή σὲ λατινισμό καί σὲ δικό τους τελικὰ ὄφελος.

Ὀπλισμένοι μὲ τὴν πεῖρα τῶν κοινωνιῶν τους, γνώριζαν καλὰ ὅτι ὁ ἀποτελεσματικότερος τρόπος πραγμάτωσης τῶν σκοπῶν τους ἦταν ὁ δρόμος τῆς παιδείας, καί μάλιστα στὸν φυσικὸ της χῶρο, τὸ σχολεῖο. Γι' αὐτό, πέρα ἀπὸ τὴν κηρυκτικὴ δράση, ἀνέπτυξαν ἓνα τεράστιο ἐκπαιδευτικὸ ἔργο. Στὸν τομέα αὐτὸ δραστηριοποιήθηκαν ἰδιαίτερα οἱ Καπουτσῖνοι, ἐγκαινιάζοντας μάλιστα πρῶτοι τὴ διδασκαλία τῶν Θηλέων (Κωνσταντινούπολη –Χίος).

Οἱ μισσιονάριοι (λατίνοι καί προτεστάντες) ἔδωσαν μεγάλη σημασία στήν εὐαισθησία τῆς γυναικείας καρδιάς στήν ἀφομοίωση καί διάδοση τῆς θρησκείας (βλ. Β΄ Τιμ.3: 6-7). Ἐξ ἴσου ὁμως ἐκμεταλλεύτηκαν τὸν ρόλο

τοῦ γιατροῦ, μόνιμο μέσο ὄλων τῶν προπαγανδῶν σέ ἀναξιοπαθοῦσες κοινωνίες.

Τὸ 1544 ἰδρύεται τὸ τάγμα τῶν Ἰησουητῶν, ποὺ θὰ ἀναπτύξουν τὴ φοβερότερη προπαγάνδα, ὄχι μόνο στὸν χῶρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ σ' ὅλη τὴν ὀρθόδοξη Ἀνατολή. Τὸν ἀντίκτυπο τῆς ἐδῶ παρουσίας ἐνσαρκώνει ἡ φόρτιση τοῦ ὄρκου «Ἰησουίτης» στὴ συνείδηση καὶ γλῶσσα τοῦ λαοῦ μας, ἀνάλογη μὲ ἐκείνη τοῦ (ἄλλου δυτικοῦ) ὄρου «μασσόνος»! Τὸ τάγμα αὐτὸ ἀνέλαβε, μάλιστα, τὴν ὑποστήριξη τῆς Οὐνίας (= δούρειος ἵππος τοῦ Παπισμοῦ στὶς ὀρθόδοξες χῶρες).

Ἰησουῖτες μισσιονάριοι ἀνέπτυξαν σημαντικὴ διπλωματικὴ δράση στὴν Κωνσταντινούπολη, καλλίνικο θῦμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξε ὁ πατριάρχης Κύριλλος Λούκαρις (1638). Στὰ μέσα τῆς προπαγάνδας τους περιλαμβάνονταν στὸ κήρυγμα (στὴ λαϊκὴ γλῶσσα), τὰ σχολεῖα, οἱ ἐντυπωσιακὲς λιτανεῖες. Ὁ Λούκαρις σημειώνει: «...ἐπίασαν τὰ παιδιὰ καὶ μὲ τὸ μέσον τῶν παιδίων κλέπτουσι τὰς γνώμας τῶν πατέρων τους». Ἦταν ἡ κοινὴ μέθοδος ὄλων τῶν μισσιοναρίων: μέσῳ τῶν σχολείων νὰ ἐπιδροῦν στὶς οἰκογένειες τῶν μαθητῶν.

Τὴ θρασύτητά τους δείχνει ἡ ἴδρυση τῆς 1635 παπικῆς σχολῆς στὸ Ἅγιο Ὅρος (Καρυές). Ἦταν, βέβαια αἷτημα τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Βατοπεδίου Ἰγνατίου (1628). Οἱ ἀντιδράσεις τῶν ἀγιορειτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ καχυποψία τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν συντέλεσαν στὴ μεταφορὰ τῆς σχολῆς τὸ 1651 στὴ Θεσσαλονίκη. Ἐνδιαφέρει ἰδιαίτερα ὁ στόχος τῶν Ἰησουιτῶν στὸ Ἅγιο Ὅρος: «Ἄν κερδίσουμε τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Ὁρους»- ἔγραφε ὁ Γραμματέας τῆς προπαγάνδας Incolì τὸ 1628 – «θ' ἀνοίξουμε ἓνα μεγάλο δρόμο πρὸς τὴν ἔνωση τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς (=τῆς Ὀρθόδοξης) μὲ τὴ δυτικὴ καὶ αὐτό, γιατί τοὺς μοναχοὺς αὐτοὺς τοὺς ἔχουν σὲ μεγάλη ὑπόληψη οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ πληθυσμοὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἀκόμη μερικοὶ βεβαιώνουν, πὼς ἂν ἐνωθεῖ τὸ Ἅγιον Ὅρος μὲ τὴν ρωμαϊκὴ ἐκκλησία, ἀμέσως ἡ Μοσχοβία θὰ δεχθεῖ τὴν ἔνωση αὐτή, γιατί οἱ μοσχοβίτες τρέφουν μεγάλη ὑπόληψη στοὺς μοναχοὺς αὐτούς...».

Τὰ σχέδια αὐτὰ ἐνίσχυσε σημαντικὰ ἡ ἴδρυση (1577) τοῦ «Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου» τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου στὴ Ρώμη. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀποφοίτους του (οὐνίτες) ἄσκησαν φιλοπαπικὴ προπαγάνδα. Ἐπισημότεροι ὑπῆρξαν ὁ Πέτρος Ἀρκούδιος (ὀνομάστηκε «ἐλληνομάστηξ») καὶ ὁ Λέων Ἀλλάτιος. Τὸ ἔργο τῆς παιδείας προωθοῦσαν οἱ ἐκδόσεις. Στὴν κατεύθυνση αὐτὴ συνέβαλλαν ἐπιφανεῖς Ἑλληνες Οὐνίτες, ὅπως ὁ Νικαίας Βησσαρίων, καρδινάλιος καὶ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως» ἀπὸ τὸ Μάιο τοῦ 1462. Ἠγήθηκε τῆς οὐνικῆς προπαγάνδας, καθιερώνοντας ὑποτροφία γιὰ δε-

καέξι Έλληνες κληρικούς- Ούνιτες που θά προωθοῦσαν τόν ένωτισμό από θέσεις πρωτοπαπάδων, έκκλησιαστικῶν δηλαδή ήγετῶν.

Οί παπικοί μισσιονάριοι κινουῦνταν έλεύθερα, έχοντας τήν προστασία και ὑποστήριξη τῶν πολιτικῶν δυνάμεων τῆς έποχῆς. Πρῶτα τῆς Βενετίας. Ἡ Γαλλία εἶχε ὑπό τήν προστασία της τίς παπικές δυνάμεις τῆς Ἀνατολῆς και ένίσχυε μέσω τῶν διπλωματικῶν συμφωνιῶν και έκπροσώπων της από τὸ 16ο αἰῶνα.

Θά ρωτοῦσε, βέβαια, κανείς: τί έπεδίωκε ἡ Λατινική Ἐκκλησία μέ τή δράση τῆς προπαγάνδας της στήν Ἑλληνική Ἀνατολή; Ὁ κύριος στόχος της ἦταν ἡ ὑποταγή τῆς Ὁρθοδοξίας και μέσω αὐτῆς τοῦ έλληνικοῦ στοιχείου στόν Πάπα. Ὁ έκλατινισμός (έκδυτικισμός) τῆς Ἀνατολικῆς Χριστιανοσύνης παραμένει από τὸ σχίσμα ὁ μόνιμος σκοπός τῆς Ρώμης. Ὁ έξουνιτισμός δηλαδή τῆς Ἀνατολῆς μέ τήν παραδοχή τοῦ πρωτείου έξουσίας τοῦ Πάπα, και τῆς πολιτικῆς τοῦ ιδιότητος. Ἡ έπιβολή ἔτσι, τῶν προτάσεων τῆς οὔνιτικῆς συνόδου τῆς Φλωρεντίας (1439) ἦταν μόνιμη έπιδίωξη τῶν παπικῶν προπαγανδῶν σ' ὅλη τή διάρκεια τῆς δουλείας. Ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΓ' (1572- 1585), ὁ εἰσηγητής τοῦ νέου ἡμερολογίου (1582), καλοῦσε τοὺς Ἑλληνες σέ ὑποταγή στή Ρώμη. Τὸ «θεολογικὸ» έπιχείρημά του: ἡ δυολεία ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ἀπόσχισης από τόν Πάπα! Στίς φραγκοκρατούμενες περιοχές άσκοῦσαν βία μέ ποικίλα μέσα: διαρπαγή τῆς έκκλησιαστικῆς περιουσίας, ιερῶν λειψάνων, ἀπαίτηση τῆς χειροτονίας τῶν ὀρθοδόξων κληρικῶν (ἀνεκπλήρωτη), προσπάθεια εἰσαγωγῆς τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως και τοῦ γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου, χορήγηση άδειας για τὸ κύρηγμα, συνεχεῖς ταπεινώσεις τοῦ ὀρθόδοξου κλήρου, ἀναγκαστική συμμετοχή στίς έορτές τῶν Λατίνων (communication in sacris). Οί διαθρυλλούμενες από λατίνους και φιλενωτικούς δῆθεν φιλικές σχέσεις Ὁρθοδόξων και Παπικῶν σὰ χρόνια της δουλείας ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα πίεσης και ἀνάγκης.

Ἡ έπανάσταση τοῦ 1821 βρῆκε τὸ παπικὸ στοιχεῖο καλά ὀργανωμένο σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

Ἡ προσπάθεια τῆς Μεταρρύθμισης στήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή (16ος αἰῶνας) έπιδιώχθηκε μέ τή σύναψη φιλικῶν σχέσεων στήν κορυφή (διάλογος μέ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο που ἦταν και Ἐθναρχικὸ Κέντρο) για τήν ἀπόκρουση τῆς Ρώμης (Πάπα). Δέν ἔλειψε ὅμως και ἡ προσπάθεια έκπροτεσταντισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς έκ μέρους τῶν Καλβινιστῶν, τόσο στήν κορυφή, ὅσο και στή λαϊκή βάση. Τὰ μέσα: ἴδρυση σχολείων ὑπό τή διεύ-

θυνσή τους, απόσπαση Ὁμολογίας πίστεως καλβινικῆς (τραγική υπόθεση Κυρίλλου Λούκαρη) καὶ μετάφραση τῆς Ἁγίας Γραφῆς μετὴν ἔγκριση τοῦ Πατριάρχου.

Ἡ Κωνσταντινούπολη ἔγινε τὸν 17ο αἰώνα πεδίο σφοδρῆς σύγκρουσης Παπισμοῦ καὶ Προτεσταντισμοῦ στὸν χῶρο τῆς διπλωματίας, γιὰ νὰ κερδιθεῖ τὸ ρωμαίικο (ὀρθόδοξο) στοιχεῖο. Οἱ συνέπειες γιὰ τὴν Ἐθναρχία καὶ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἦταν καταστροφικές, διότι αὐτὴ ἐκπλήρωνε τὶς δυτικὲς δολοπλοκίες καὶ τὶς ἐκρήξεις τῆς Πύλης. Ἐκτελέσεις πατριαρχῶν, ἀλλοξοπατριαρχίες, διωγμοὶ ἐπισήμων Ρωμηῶν, ἀνασφάλεια λόγῳ τῆς μόνιμης καχυποψίας τῆς Πύλης. Ἡ τραγικότερη ὅμως συνέπεια γιὰ τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο ἦταν ἀναμφίβολα ἡ διάσπαση τῆς ἐνότητάς του, ποὺ ἐπιδείνωνε ἀκόμη περισσότερο τὴν πάντοτε σοβοῦσα ἀντίθεση ἐνωτικῶν –ἀνθενωτικῶν. Σ' ὅλους τοὺς χώρους καὶ τὰ ἐπίπεδα τοῦ ἑλληνικοῦ βίου ὑπαισέρχεται καὶ ἡ διαίρεση σὲ φιλοπαπικοὺς καὶ φιλοπροτεστάντες. Ἡ προσπάθεια ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὸν κίνδυνο τῆς μιᾶς πλευρᾶς ὀδηγοῦσε νομοτελειακὰ στὴν προσχώρηση στὴν ἄλλη. Ἡ διαπάλη αὐτὴ δὲν ὀδήγησε μόνο στὴ σύγχυση τῶν συνειδήσεων, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐνίσχυση τοῦ διχασμοῦ, ποὺ θὰ ἀποτελεῖ ἔκτοτε μόνιμο σκόλοπα στὸ σῶμα τοῦ Γένους.

Ἡ δράση ὅμως τῶν Προτεσταντῶν στὴν «καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή» θὰ κορυφωθεῖ οὐσιαστικὰ τὸ 19ο αἰώνα, μετὴν ὑποστήριξη τῶν δυτικῶν δυνάμεων καὶ μάλιστα τῆς Ἀγγλίας. Ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ αἰῶνα (τέλος ναπολεόντειων πολέμων – ἀποκατάσταση τῆς τάξης στὴ Μεσόγειο) σημειώθηκε μεγάλη κίνηση προτεσταντικοῦ στοιχείου (μισσιοναρίων), μετὰ σκοπὸ τὸν ἐκπροτεσταντισμὸ τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς. Αὐτὸ ὅμως σήμαινε ταυτόχρονα πρόσδεσή της στὸ δυτικὸ πολιτικὸ ἄρμα, κυρίως τῆς τότε κοσμοκράτειρας Βρετανίας. Ὁ ἐκδυτικισμὸς τῆς Ἀνατολῆς ἦταν ὁ στόχος, ἐπιδιωκόμενος καὶ μετὰ τὸ μέσο τῆς ἱεραποστολῆς (δημιουργία φιλικοῦ κλίματος καὶ δεσμῶν κάθε εἴδους, κυρίως δὲ δουλικότητα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴν προσφερόμενη βοήθεια καὶ προστασία).

ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Ἀναφερόμενος ὁ Κύριλλος Λούκαρις στὶς ἐπιτυχίες τῶν Ἰησουϊτῶν, ἐπισημαίνει ὅτι «ἔσυραν τοὺς ἡμισυ παπάδες καὶ χριστιανοὺς εἰς τὴν γνώμην των». Ἡ ἀλλοίωση τῶν κριτηρίων καὶ ἡ ἀδρανοποίηση τῶν ἀντανεκλαστικῶν ἦταν ἐνίοτε ἐξουθενωτικὴ. Περιστασιακὴ μυστηριακὴ διακοινωνία (Intercommunio), ἀλλαξοπιστίες (ὄχι μαζικές), ἀποδοχὴ καὶ ἐνίσχυση τῶν δυτικῶν στόχων. Οἱ μισσιονάριοι στηρίχθηκαν πάντα στοὺς φίλους τοὺς Ρωμηοὺς καὶ στὶς ἐνδορθόδοξες διενέξεις.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς δράσης ὅμως τῶν μισσιονάριων ἦταν ἐνίοτε καρπὸς τῆς ἀνεκτικότητος ἢ καὶ ἀβελτηρίας τῆς ἐλληνικῆς πνευματικῆς ἡγεσίας (κλήρου). Ἐπίσκοποι, μειωμένων ἠθικῶν ἀντιστάσεων καὶ προσόντων, ἐπέτρεπαν σὲ μισσιονάριους νὰ λειτουργοῦν σὲ ὀρθόδοξους ναοὺς, νὰ κηρύττουν καὶ νὰ ἐξομολογοῦν.

Τὰ ἐσωτερικὰ πάθη – ἀκόμη – λαοῦ καὶ ἡγεσίας (ἀμάθεια, πλεονεξία, δεισιδαιμονίες, ἠθικὲς ἐκτροπές, ἀμέλεια καὶ ἀδιαφορία κ.ἄ.) ἢ καὶ τὰ ὑπάρχοντα κενὰ (π.χ. στὴν παιδεία) εὐνοοῦσαν τὴ μισσιοναριστικὴ δράση.

Δὲν ἔλειψε ὅμως καὶ ἡ ἀντίδραση, στὸ βαθμὸ φυσικὰ ποὺ ἦταν δυνατὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ λόγῳ τῆς ξένης κυριαρχίας. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀμύνθηκε μὲ ἐξάρχους, ἱεροκήρυκες καὶ κληρικούς ἢ μοναχοὺς στὴ διείσδυση τῶν ξένων. Ἡ ἀπόφαση μάλιστα, γιὰ τὴ χρῆση λαϊκῆς γλώσσας στὸ κήρυγμα ἦταν τὸ τολμηρότερο, ἀλλὰ καὶ δραστηκότερο, μέτρο στὴν ἀντιμετώπιση τῆς δυτικῆς προπαγάνδας, ποὺ μετέδιδε τὰ μηνύματά της μὲ τὴ λαϊκὴ (προφορικὴ καὶ γραπτὴ) γλώσσα. «Σὲ μία ἐποχὴ, ὅπου στὴ Δύση ὁ Γαλιλαῖος διώκεται, καταδικάζεται καὶ φυλακίζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Πόλης συσταίνει σχολεῖα, τυπογραφεῖο, εὐνοεῖ τὴ μετάφραση τῶν Γραφῶν, χρησιμοποιοεῖ τὴ λαϊκὴ γλῶσσα, γιὰ νὰ φωτίσει τὸ ποίμνιο» (Κ. Δημαρᾶς). Οἱ θεολόγοι, ἐξ ἄλλου, λαϊκοί, μοναχοὶ καὶ κληρικοί, μὲ τὴ συγγραφικὴ τους δράση ἐνίσχυσαν τὴν ἄμυνα τῆς Ἐθναρχίας. Συμπαγέστερη ὅμως καὶ δυναμικότερη ἦταν ἡ ἀντίδραση τῶν λαϊκῶν στρωμάτων. Ἐδῶ πρέπει νὰ ἐξαρθεῖ καὶ ἡ ἀφομοιωτικὴ δύναμη τῶν Ἑλληνίδων στὶς περιπτώσεις μεικτῶν γάμων. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα οἱ Τυπάλδοι τῆς Κεφαλλονιάς (14ος αἰῶνας κ.έ.) ποὺ ἀπὸ τὶς ἐλληνίδες συζύγους τοὺς ἔγιναν ὀρθόδοξοι παπικοὶ καὶ μέσω τῆς Ὀρθοδοξίας Ἑλληνες. Στὴν παράδοση τοῦ Γένους μας πάντα ἡ γυναῖκα σώζει τὴν πίστη. Μεγάλη, τέλος, βοήθεια στὴν Ἑλληνικότητα καὶ Ὀρθοδοξία προσέφεραν οἱ συγκρούσεις Παπικῶν καὶ Προτεσταντῶν στὸ ἔδαφός μας, κάτι ὅμως ποὺ παύει νὰ ἰσχύει μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἀπὸ τὸν 19ο αἰῶνα.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω γίνεται ἀντιληπτὸ, γιατί ἡ ἐπιβίωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴ δουλεία δὲν ἐκπλήσσει τόσο, ὅσο ἡ διάσωση τῆς πνευματικῆς συνέχειάς του. Μποροῦμε νὰ μιλοῦμε γιὰ θαῦμα, ποὺ μὲ τὴ χάρη τοῦ θεοῦ πραγματοποιοίησε τὸ Γένος. Τὰ ἀνεξάντλητα ψυχικὰ ἀποθέματά του φάνηκαν στὴν Ἐπανάσταση τοῦ '21 καὶ τὴν ἐθνικὴ παλιγγενεσία. Ἡ ἀπογοήτευση ὅμως ἦλθε μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος (μετὰ τὸ 1833!), στὸ ὁποῖο ἡ ἐπιβουλεύομενη τὸ Γένος Δύση θὰ ἀποβεῖ «καθολικὴ του μητρόπολη»

(Κ.Μοσκώφ). Αυτό θα εκφράζει τὸ παράπονο τοῦ Μακρυγιάννη: «Ἄν μᾶς ἔλεγε κανένας αὐτήνη τὴ λευτεριά, ὅπου γευόμαστε, θὰ περικαλούσαμε τὸν Θεὸν νὰ μᾶς ἀφήσει εἰς τοὺς Τούρκους ἄλλα τόσα χρόνια.....»

Καὶ αὐτό, γιατί; Διότι ὅλοι οἱ κυβερνῶντες τὴν Ἑλλάδα, πλὴν τοῦ Καποδίστρια, ἐλάχιστη ἢ μηδενικὴ σχέση εἶχαν (ἔχουν) μὲ τὴν ἑλληνορθόδοξή μας παράδοση. Ἀρχικά μας κυβέρνησαν οἱ τοποτηρητὲς τῶν ξένων, ὥσπου νὰ καταστήσουν καὶ αὐτοὶ ξένοι. Γι' αὐτὸ δὲν θὰ παύσω νὰ ἐπαναλαμβάνω: θέλω νὰ εἶμαι Ἕλληνας – Ὀρθόδοξος στὴν Εὐρώπη καὶ ὄχι Εὐρωπαῖος στὴν Ἑλλάδα!

Αναδημοσίευση ἀπὸ:

<https://enromiosini.gr/arthrografia/θρησκευτικες-προπαγανδες-στον-υποδο/>